

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

УДК 336.732

Мельник К.В.

Протоковило Ю.О.

студенти 4 курсу групи 6.02.28.14.01

фінансового факультету

Анотація. У статті розкрито економічну сутність кредитних спілок, їх місце на ринку фінансових послуг. Розглянуто особливості діяльності в Україні. Визначено ефективність активних операцій шляхом оцінювання впливу економічних параметрів діяльності кредитної спілки.

Аннотация. В статье раскрыта экономическая сущность кредитных союзов, их место на рынке финансовых услуг. Рассмотрены особенности деятельности в Украине. Определена эффективность активных операций путем оценки влияния экономических параметров деятельности кредитного союза.

Annotation. The article reveals the economic essence of credit unions, their place in the market of financial services. Features of activity in Ukraine are considered. The effectiveness of active operations is analyzed by assessing the impact economic parameters of the activity of the credit union.

Ключові слова: кредитні спілки, ринок фінансових послуг, фінансове посередництво, фінансові послуги, ризики, рейтинг кредитних спілок, ефективність кредитування.

Ключевые слова: кредитные союзы, рынок финансовых услуг, финансовое посредничество, финансовые услуги, риски, рейтинг кредитных союзов, эффективность кредитования.

Key words: credit unions, financial services market, financial intermediation, financial services, risks, rating of credit unions, efficiency of lending.

Сучасний стан розвитку економіки та фінансового ринку нашої держави все більше потребує узгодженості та спрямованості руху коштів від суб'єктів, які заощадили, до суб'єктів-позичальників, де важливу роль відіграють небанківські кредитні установи. Серед таких установ особливо важливого значення набувають кредитні спілки, які являються ефективним інститутом в акумулюванні грошових коштів і задоволенні соціально-економічних потреб. Відіграючи помітну роль у фінансово-

кредитній системі України, вони виступають надійним засобом фінансової підтримки населення та підвищення й поліпшення економічного добробуту країни [5].

Розвиток національних кредитних спілок відбувається в умовах фінансової нестабільності, недосконалості законодавства, зниження платоспроможності та довіри населення до фінансово-кредитних установ, що потребує істотного вдосконалення їхнього функціонування на фінансовому ринку. Особливу увагу варто приділити аналізу діяльності кредитних спілок як фінансових установ, головною метою яких є фінансовий та соціальний захист своїх членів шляхом залучення їх особистих заощаджень для взаємного кредитування. Наявність розвиненої та повнофункціональної фінансово-кредитної системи є запорукою економічного зростання країни [2].

Дослідженню розвитку на ринку фінансових послуг України кредитних спілок, ефективності активних операцій приділяється значна увага вітчизняними вченими серед яких слід виділити таких авторів, як Андрійченко Ж.О. [1], Гончаренко О. О., Іваненко О.І. [3], Коцовська Р. Р. [4], Мешко О. І. [5], Остапенко В. М. [6], Прудніков А. О. [7] та інші.

Метою дослідження є визначення ефективності діяльності кредитних спілок з використанням економіко-математичного моделювання.

Для визначення напрямів для розробки заходів щодо збільшення доходів кредитних спілок був виконаний аналіз факторів, що впливають на діяльність кредитних спілок, з метою виявлення найбільш значущих чинників.

Станом на 31.03.2017 у Державному реєстрі фінансових установ налічувалось 478 кредитні установи, у тому числі 449 кредитних спілок та 29 юридичних осіб публічного права [2].

За даними асоціації ВАКС різке падіння показників відбулося через погіршення економічного становища кредитних спілок Сходу, що в першу чергу зумовлено воєнними діями в регіоні. Проте, відбувається підвищення капіталізації та зменшення ризиків у діяльності кредитних спілок-членів ВАКС за рахунок зростання капіталу та його складових, а саме резервного й пайового капіталів на фоні зменшення загальної суми капіталу ринку [2].

Для мінімізації кредитних ризиків, кредитні спілки, підвищивши вимоги до потенційних позичальників і надаючи перевагу позичальникам із позитивною кредитною історією, продовжують працювати в таких складних умовах, аби люди не втратили свої, можливо, останні заощадження та мали можливість отримати у тимчасове користування необхідні кошти.

Важливою ділянкою управління кредитним операціями є створення умов для досягнення стабільного росту фінансових результатів, що зумовлює постійну увагу до їх аналізу, мета якого – дослідження впливу окремих факторів на дохід кредитної спілки, прогноз доходу на наступний період і виявлення резервів його збільшення [5].

Таким чином, кредитні спілки виступають ефективним інструментом підтримки населення і підвищення і поліпшення економічного добробуту держави. Підвищення ефективності діяльності кредитних спілок на всіх етапах дасть реальну можливість формування сприятливого середовища для динамічного розвитку кредитних спілок України.

На дохід кредитної спілки впливає різна кількість факторів. Проведено моделювання зв'язку між факторними (x_1, x_2, x_3, x_4, x_5) та результативним (Y - кількість зареєстрованих кредитних спілок) показниками. Визначено фактори (x_1, x_2, x_3, x_4, x_5), які будуть значно впливати на збільшення або зменшення кількості кредитних спілок. За результатами статистичного аналізу впливу економічних факторів діяльності на рейтинг кредитної спілки виявлено, що всі фактори суттєво впливають на формування рейтингу (табл.1).

Таблиця 1

Фактори впливу на діяльність кредитних спілок

Фактор	Зміст	Щільність кореляційного зв'язку з показником	Економічна інтерпретація
X_1	Кількість членів КС	0,7921	При збільшенні кількості кредитних спілок на 1% показник збільшиться на 2,72%
X_2	Загальні активи	0,6899	При збільшенні кількості кредитних спілок на 1% показник збільшиться на 2,64%
X_3	Капітал	0,1182	При збільшенні кількості кредитних спілок на 1% показник збільшиться на 0,08%
X_4	Кредити, надані членам КС	0,6488	При збільшенні кількості кредитних спілок на 1% показник збільшиться на 3%
X_5	Внески членів КС на депозитні рахунки	0,6709	При збільшенні кількості кредитних спілок на 1% показник збільшиться на 2,3%

Багатофакторна модель, яка відображає залежність результату діяльності кредитної спілки від факторних впливів має такий вигляд:

$$Y (x_1, x_2, x_3, x_4, x_5) = 38,583 + 0,5825 x_1 + 0,5325 x_2 + 0,0591 x_3 - 0,5721 x_4 - 0,0117 x_5$$

Включені в модель фактори пояснюють 98,7% варіації інтегрального показника ($R^2 = 0,9876$). Коефіцієнт множинної кореляції становить 0,9259 і є достатньо високим. Зв'язок між включеними факторами та результативним показником є істотним, оскільки фактичне значення F-критерію (63,71) суттєво перевищує теоретичне (4,59).

Якщо комплексно проаналізувати всі результати кореляційно-регресійного аналізу, то можна стверджувати, що найбільший вплив на кількість кредитних спілок в Україні мають такі фактори, як кількість членів КС та загальні активи, а вплив капіталу не суттєвий і знижує бальну оцінку кредитних спілок, що свідчить про неоптимальний його розподіл. Тому, доцільним є проведення оптимізації структури продуктивних активів з метою підвищення ефективності діяльності кредитної спілки при врахуванні імовірнісних чинників попиту та ризиків неповернення кредитів.

Спираючись на проведені дослідження, можна зробити висновок, що кредитні спілки для розвитку своєї діяльності повинні зорієнтувати свої цілі на зміцнення довіри в учасників і клієнтів, зберігати і примножувати залучені кошти, задовольняти інтереси позичальників і отримувати максимальний дохід. Вони повинні зайняти належне місце у розвитку ринку фінансових послуг і стати важливим елементом фінансової системи країни. Досягнення успіху в діяльності кредитних спілок значною мірою залежить від ефективності управління та репутації, яку вони собі створюють.

Список використаної літератури

1. Андрійченко Ж. О. Визначення напрямів інституційних змін для забезпечення ефективного функціонування ризик-орієнтованого підходу у сфері фінансового моніторингу / Ж.О. Андрійченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/124.pdf>
2. Всеукраїнська асоціація кредитних спілок [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.vaks.org.ua>.

3. Іваненко О. І. Статистична оцінка діяльності кредитних спілок в Україні в регіональному розрізі / О. І. Іваненко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Економіка. – 2014. – № 157. – С. 44–47.

4. Коцовська Р. Р. Кредитні спілки як джерело підтримки економічного розвитку держави. // Вісник соціально-економічних досліджень / Одеський державний економічний університет. – 2011. – Вип. 8. – Част. 2. – С. 186–189.

5. Мешко О.І. Аналіз впливу факторів на дохід кредитної спілки/ О.І. Мешко// Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. – 2009. – №3. – С.67-76.

6. Остапенко В. М. Визначення факторів впливу на процес управління дебіторською заборгованістю підприємства / В. М. Остапенко // Фінансовий простір. – 2017. – № 1. – С. 91-95.

7. Прудніков А. О. Основні принципи функціонування кредитних спілок України в сучасних умовах / А. О. Прудніков // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2